

“DENİZ HUKUKU ANKET SONUÇLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Prof. Dr. Hakan KARAN¹ & Ar. Gör. Kübra VAR TÜRK²

ÖZ

Bu anket çalışmasında DEHUKAM Danışma Kurulu üyelerinin deniz hukuku alanındaki akademik ilgileri ölçülerek, deniz hukuku alanında yetersiz kalan çalışma konuları belirlenmeye ve akademik çalışmalara yön verilebilecek kriterlere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deniz hukuku, anket.

ABSTRACT

In this survey, by the evaluation of the interests of the members of DEHUKAM within the field of the sea and maritime law, the work items having insufficiently been dealt with within the field of the sea and maritime law in Turkey have been ascertained and the criteria directing the academic works have been found.

Key Words: The sea and maritime law, survey.

DEĞERLENDİRME

DEHUKAM’ın kuruluş amaçlarından biri, deniz hukuku alanında faaliyet gösteren az sayıdaki akademisyen ve ilgilileri bir ulusal çatı altında toplamak ve bunları Türkiye açısından politik önemi haiz konularda bilimsel çalışma yapmaya teşvik etmektir. Bu maksada erişebilmek için ilk olarak Türkiye’de deniz hukukuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan DEHUKAM’ın Danışma

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

¹ Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Hukuku Anabilim Dalı Başkanı, DEHUKAM Müdürü.

² Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, DEHUKAM Danışma Kurulu Üyesi.

Kurulu'na üye göndermeleri istenmiş ve ardından deniz hukukuyla ilgisi bilinen kişilere özel bir yazıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Nihayetinde bugün için 100 kişilik bir Danışma Kurulu ortaya çıkmıştır. Zaman içinde benzeri yazışmalar ve talepler çerçevesinde bu sayının gerçek rakama ulaşacağı tahmin edilmektedir. Danışma Kurulu, deniz hukukuyla alakalı akademik çalışma yapan veya politika üretiminde rolü bulunan tüm kişi ve kurumlara açıktır³.

Söz konusu Danışma Kurulu üyelerine ekteki anket formu yollanmıştır. Bu anket sayesinde üyelerin deniz hukuku alanlarına ilgileri ölçülebilecek, bunların ilgilerinin hangi alanlarda yoğunlaştığı veya yetersiz kaldığı tespit edilecek, böylelikle ileride yapılacak bilimsel çalışmaların konuları belirlenebilecek ve üyelerin ilgi duydukları bu konularda akademik desteği alınabilecektir.

Bu ankette deniz hukuku kavramına anlam atfedilirken, DEHUKAM'ın kuruluş amacı dikkate alınmış ve sùjeleri arasında denizin kendisi ve bu deniz üzerindeki faaliyetlere yönelik sosyal ilişkileri düzenleyen kurallar bütününe deniz hukuku tabir olunmuştur. Bu itibarla disiplinlerarası bir hukuk dalı olan deniz hukukunun konuları belirlenirken sadece öğretisel fayda sağlayan kamu hukuku - özel hukuk ayrımına başvurulmadan, tanımda ifade edildiği üzere deniz hukuku, deniz alanlarının tabi olduğu hukuki rejim ve denizdeki faaliyetlerin tabi olduğu hukuki rejim adı altında ikili alt tasnife tabi tutulmuştur. Deniz alanlarının üzerindeki faaliyetlerden ve bu faaliyetlerin de üzerinde gerçekleştiği deniz alanlarından ayrı olarak değerlendirilmesi hem eksik, hem de sakıncalıdır. Deniz hukuku doktrinde ifade edildiği üzere denizin doğası gereği kendine özgü kurallardan meydana gelen çok disiplinli bir hukuk dalıdır.

³ Deniz hukuku alanında akademik faaliyet yürüttüğü ya da politika üretimine katkıda bulunduğu halde Danışma Kurulu'nda ismi geçmeyen ilgililerin dehkam@ankara.edu.tr adresinden DEHUKAM Sekreterliği ile iletişime geçmeleri istirham olunur.

Ankete 100 kişilik Danışma Kurulu üyesinden 64'ü katılmıştır. Anket sonuçlarından anlaşılacağı üzere, üyelerin ilgileri Türkiye'nin deniz egemenlik ve egemen yetki alanları sorunlarıyla, gemicilik (deniz ticareti – denizde seyrüsefer) ile bağlantılı konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Buna karşılık Türkiye'nin deniz egemenlik ve egemen yetki alanları dışındaki deniz alanları ve gemicilik dışındaki denizcilik faaliyetleri bakımından ilginin yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ankete katılmayan ilgililerin önemli bir kısmının da öncelikle deniz ticareti hukuku alanında çalışmalar yürüttüğü bilinen bir gerçektir.

Ekteki anket ve sonuçları, deniz hukuku alanında çalışmalar yürütmek isteyen akademisyenlerin çalışma alanlarını belirlerken yararlanabilecekleri bilimsel bir veri bankası olacaktır. Söz konusu veriler zaman içinde güncellenmeye çalışılacak, bu sayede akademisyenler ilgi çekmediği halde Türkiye bakımından önem arz eden konularda çalışma yapmaya teşvik edileceklerdir⁴.

⁴ Ankete katılmadığı halde katkı vermek ya da anketteki konular üzerinde öneride bulunmak isteyen ilgililerin dehukam@ankara.edu.tr adresinden DEHUKAM Sekreterliği ile iletişime geçmeleri istirham olunur.

DENİZ HUKUKU ANKETİ (TOPLAM 63 KİŞİ ÜZERİNDEN)				
Genel olarak ilgi alanına girenler (G), Özel olarak bilimsel katkı getirildiği düşünülen alanlar (Ö) olarak işaretlenmiştir.	G	G (%)	Ö	Ö (%)
1. DENİZ ALANLARININ TABİ OLDUĞU HUKUKİ REJİM	26	41,27	15	23,81
1.1. DENİZ SINIRLARI	21	33,33	20	31,75
1.2. İÇSULAR	29	46,03	10	15,87
1.2.1. Liman Suları	21	33,33	12	19,05
1.2.2. Körfez Suları	21	33,33	11	17,46
1.2.3. Delta Suları	23	36,51	5	7,94
1.2.4. Haliç Suları	22	34,92	6	9,52
1.3. KARASULARI	22	34,92	20	31,75
1.4. BİTİŞİK BÖLGE	23	36,51	12	19,05
1.5. MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE	25	39,68	16	25,40
1.6. KITA SAHANLIĞI	22	34,92	17	26,98
1.7. AÇIK DENİZ	28	44,44	16	25,40
1.8. SAHA VE OTORİTE	21	33,33	12	19,05
1.8.1. Saha	16	25,40	11	17,46
1.8.2. Otorite	16	25,40	12	19,05
1.9. ULUSLARARASI SEYRÜSEFER İÇİN KULLANILAN BOĞAZLAR VE KANALLAR	28	44,44	13	20,63
1.9.1. Uluslararası Seyrüsefer İçin Kullanılan Boğazlar	22	34,92	14	22,22
1.9.1.1. Transit Geçiş Rejimine Tabi Boğazlar	22	34,92	14	22,22
1.9.1.2. Zararsız Geçiş Rejimine Tabi Boğazlar	23	36,51	14	22,22
1.9.1.3. Kendine Özgü Geçiş Rejimine Tabi Boğazlar	22	34,92	14	22,22
1.9.2. Uluslararası Seyrüsefer İçin Kullanılan Kanallar	24	38,10	8	12,70

1.10. TÜRK BOĞAZLARI	27	42,86	24	38,10
1.11. KANAL İSTANBUL	25	39,68	11	17,46
1.12. ADA VE TAKIMADA SULARI	21	33,33	10	15,87
1.13. KAPALI VE YARI KAPALI DENİZLER	20	31,75	10	15,87
1.14. KUTUP SULARI	23	36,51	8	12,70
1.15. HASSAS DENİZ BÖLGELERİ	19	30,16	8	12,70
1.16. DENİZ ARAMA VE KURTARMA BÖLGELERİ	16	25,40	12	19,05
1.17. EGE DENİZİ	19	30,16	20	31,75
1.18. DOĞU AKDENİZ	21	33,33	17	26,98
1.19. KARADENİZ	21	33,33	15	23,81
1.20. UYUŞMAZLIKLARIN HALLİ	23	36,51	13	20,63
2. DENİZDEKİ FAALİYETLERİN TABİ OLDUĞU HUKUKİ REJİM	18	28,57	11	17,46
2.1. GEMİCİLİK (DENİZ TİCARETİ-DENİZDE SEYRÜSEFER)	16	25,40	11	17,46
2.1.1. Geminin Tabiiyeti, Bayrağı ve Sicili	25	39,68	11	17,46
<i>2.1.1.1. Geminin Tabiiyeti</i>	25	39,68	14	22,22
<i>2.1.1.2. Gemi Bayrağı</i>	25	39,68	14	22,22
<i>2.1.1.3. Gemi Sicili</i>	22	34,92	17	26,98
<i>2.1.1.3.1. Kapalı Gemi Sicili (Birinci Sicil)</i>	20	31,75	16	25,40
<i>2.1.1.3.2. Uluslararası Gemi Sicili (İkinci Sicil)</i>	19	30,16	16	25,40
<i>2.1.1.3.3. Açık Gemi Sicili</i>	15	23,81	14	22,22
<i>2.1.1.3.4. Gemi Kira Sicili</i>	17	26,98	14	22,22
<i>2.1.1.3.5. Yapı Sicili</i>	18	28,57	13	20,63
2.1.2. Gemi İşletme Sözleşmeleri	21	33,33	9	14,29
<i>2.1.2.1. Gemi İnşa, Tamir ve Söküm Sözleşmesi</i>	20	31,75	13	20,63
<i>2.1.2.2. Gemi Satım Sözleşmesi</i>	22	34,92	14	22,22

2.1.2.3. Gemi Kira Sözleşmesi	22	34,92	12	19,05
2.1.2.3.1. Çıplak Gemi Kira Sözleşmesi	19	30,16	14	22,22
2.1.2.3.2. Gemi Adamlarıyla Donatılmış Gemi Kira Sözleşmesi	20	31,75	14	22,22
2.1.2.4. Gemi Finansal Kira Sözleşmesi	22	34,92	13	20,63
2.1.2.5. Gemi Zaman Üzerine Tahsis Sözleşmesi	21	33,33	15	23,81
2.1.2.6. Gemi Yolculuk Üzerine Tahsis Sözleşmesi	21	33,33	15	23,81
2.1.2.7. Gemide Eşya Taşıma Sözleşmesi	19	30,16	15	23,81
2.1.2.7.1. Konişmento	18	28,57	18	28,57
2.1.2.7.2. Karma Taşıma Sözleşmesi	21	33,33	15	23,81
2.1.2.7.3. Tarifeli Hat Taşıma Sözleşmesi	21	33,33	13	20,63
2.1.2.7.4. Kütle Taşıma Sözleşmesi	18	28,57	13	20,63
2.1.2.7.5. Taşıyanın Sorumluluğu	17	26,98	23	36,51
2.1.2.8. Gemide Yolcu Taşıma Sözleşmesi	22	34,92	11	17,46
2.1.2.9. Römorkaj Sözleşmesi	25	39,68	9	14,29
2.1.2.10. Gemi Kurtarma Sözleşmesi	24	38,10	10	15,87
2.1.2.11. Enkaz Kaldırma Sözleşmesi	23	36,51	10	15,87
2.1.2.12. Gemi Liman Sözleşmesi	21	33,33	9	14,29
2.1.2.13. Liman, Barınak ve Çekek Yeri Sözleşmesi	19	30,16	9	14,29
2.1.2.14. Gemi İş Sözleşmesi	23	36,51	10	15,87
2.1.2.14.1. Kaptan	22	34,92	12	19,05
2.1.2.14.1.1. Görevleri ve Yetkileri	21	33,33	12	19,05
2.1.2.14.1.2. Sorumluluğu	21	33,33	12	19,05
2.1.2.14.2. Gemi Adamları	19	30,16	13	20,63
2.1.2.15. Gemi Yönetim Sözleşmesi	22	34,92	11	17,46
2.1.2.16. Denizaşırı Satış Sözleşmesi	22	34,92	13	20,63
2.1.2.17. Gemi Acenteliği Sözleşmesi	24	38,10	13	20,63

2.1.2.18. Gemi Broker (Tellallığı) Sözleşmesi	23	36,51	13	20,63
2.1.2.19. Taşıma İşleri Komisyonculuğu Sözleşmesi	21	33,33	15	23,81
2.1.2.20. Konteyner Tedarik Sözleşmesi	23	36,51	11	17,46
2.1.2.21. Deniz Sigorta Sözleşmesi	21	33,33	18	28,57
2.1.2.21.1. Tekne Sigorta Sözleşmesi	19	30,16	16	25,40
2.1.2.21.2. P&I Klüp Sigorta Sözleşmesi	22	34,92	14	22,22
2.1.2.21.3. Yük Sigorta Sözleşmesi	21	33,33	15	23,81
2.1.2.22. Gemi Tasnif Sözleşmesi	22	34,92	8	12,70
2.1.3. Gemiler Üzerinde Aynı Hak Tesisi	22	34,92	10	15,87
2.1.3.1. Mülkiyet Hakkı	21	33,33	11	17,46
2.1.3.2. Rehin Hakkı	21	33,33	11	17,46
2.1.3.2.1. Gemi İpoteği	20	31,75	13	20,63
2.1.3.2.2. Tersaneci İpoteği	18	28,57	12	19,05
2.1.3.2.3. Gemi Alacağı	17	26,98	16	25,40
2.1.3.2.4. Hapis Hakkı	20	31,75	15	23,81
2.1.3.2.5. Taşınır Rehni (SONRADAN EKLENMİŞTİR)				
2.1.4. Donatan	16	25,40	15	23,81
2.1.4.1. Sorumluluğu	19	30,16	19	30,16
2.1.5. Kabotaj Ticareti	19	30,16	11	17,46
2.1.6. Denizde Seyrüsefer Güvenliği (Deniz Kazaları)	21	33,33	12	19,05
2.1.6.1. Denize ve Yola Elverişlilik	20	31,75	13	20,63
2.1.6.1.1. Geminin Tonajı	18	28,57	13	20,63
2.1.6.1.2. Geminin Yükleme Sınırı	19	30,16	12	19,05
2.1.6.1.3. Gemi Adamlarının Yeterliliği	19	30,16	12	19,05
2.1.6.2. Liman Devleti Kontrolü	15	23,81	12	19,05
2.1.6.3. Bayrak Devleti Kontrolü	16	25,40	11	17,46

2.1.6.4. Denizde Çatma	20	31,75	15	23,81
2.1.6.5. Denizde Kurtarma	21	33,33	13	20,63
2.1.6.6. Müşterek Avarya	19	30,16	12	19,05
2.1.6.7. Denizde Enkaz Kaldırma	17	26,98	12	19,05
2.1.7. Deniz Kamu Barışı, Düzeni ve Güvenliği	23	36,51	9	14,29
2.1.7.1. Deniz Kamu Barışı (Savunması)	21	33,33	9	14,29
2.1.7.2. Deniz Kamu Düzeni	21	33,33	7	11,11
2.1.7.3. Deniz Kamu Güvenliği	20	31,75	8	12,70
2.1.7.3.1. Deniz Kolluk Yetkisi	20	31,75	10	15,87
2.1.7.3.2. Deniz Haydutluğu	22	34,92	11	17,46
2.1.7.3.3. Denizde Yasadışı Göç	22	34,92	8	12,70
2.1.7.3.4. Denizde Narkotik Madde Ticareti	21	33,33	7	11,11
2.1.7.3.5. Denizde Köle Ticareti	19	30,16	8	12,70
2.1.7.3.6. Denizde Yasadışı Yayın	19	30,16	6	9,52
2.1.7.3.7. Denizde Terör Faaliyetleri	18	28,57	11	17,46
2.1.7.3.8. Deniz Yoluyla Kitle İmha Silahlarının Yayılması	19	30,16	7	11,11
2.1.8. Deniz Maliyesi	12	19,05	3	4,76
2.1.8.1. Deniz Ticaretinin Vergilendirilmesi	14	22,22	3	4,76
2.1.8.1.1. Türk Millî Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerle Ticaret	13	20,63	4	6,35
2.1.8.1.2. Türk Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerle Ticaret	14	22,22	5	7,94
2.1.8.1.3. Yabancı Açık Sicile Kayıtlı Gemilerle Ticaret	13	20,63	3	4,76
2.1.9. Gümrük İşlemleri	15	23,81	4	6,35
2.1.10. Deniz Kamu Sağlığı	14	22,22	3	4,76
2.1.11. Deniz Yargısı	17	26,98	10	15,87
2.1.11.1. Adli Yargı	20	31,75	11	17,46
2.1.11.1.1. Denizde Cebri İcra	19	30,16	17	26,98

2.1.11.1.1.1. Denizde İhtiyati Tedbir ve Haciz	18	28,57	17	26,98
2.1.11.1.1.2. Deniz Alacağı	18	28,57	18	28,57
2.1.11.1.2. Denizde Tahkim	20	31,75	12	19,05
2.1.11.2. Ceza Yargısı	16	25,40	8	12,70
2.1.11.3. İdari Yargı	15	23,81	13	20,63
2.2. DENİZİN DOĞAL CANLI KAYNAKLARININ İŞLETİLMESİ	15	23,81	6	9,52
2.2.1. Balıkçılık	14	22,22	7	11,11
2.2.1.1. Sahil Balıkçılığı	14	22,22	7	11,11
2.2.1.2. Açık Deniz Balıkçılığı	14	22,22	7	11,11
2.2.2. Su Ürünleri Yetiştiriciliği	13	20,63	5	7,936
2.3. DENİZİN DOĞAL ENERJİ KAYNAKLARININ İŞLETİLMESİ	23	36,51	7	11,11
2.3.1. Denizde Madencilik	20	31,75	7	11,11
2.3.2. Diğer Enerji Kaynaklarının İşletilmesi	17	26,98	7	11,11
2.4. DENİZALTI KABLOLARININ İŞLETİLMESİ	16	25,40	8	12,69
2.4.1. Denizaltı İletişim Kabloları	18	28,57	7	11,11
2.4.2. Denizaltı Enerji Kabloları	16	25,40	10	15,87
2.5. DENİZALTI BORULARININ İŞLETİLMESİ	17	26,98	7	11,11
2.5.1. Denizaltı Enerji Nakil Boruları	18	28,57	8	12,69
2.5.2. Denizaltı Su Nakil Boruları	19	30,16	7	11,11
2.6. DENİZALTI TÜNELLERİNİN İŞLETİLMESİ	15	23,81	4	6,35
2.7. DENİZDE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR	17	26,98	11	17,46
2.8. DENİZDEKİ YAPAY ADA VE TESİSLERİN İŞLETİLMESİ	18	28,57	6	9,52
2.9. LİMANLARIN VE DİĞER SAHİL YAPILARININ İŞLETİLMESİ	17	26,98	7	11,11
2.10. DENİZ ÇEVRESİNİN KORUNMASI	28	44,44	11	17,46

2.10.1. Gemi Kaynaklı Kirliliğe Karşı	24	38,10	15	23,81
2.10.2. Kıyı Kaynaklı Kirliliğe Karşı	22	34,92	11	17,46
2.10.3. Yapay Ada veya Tesis Kaynaklı Kirliliğe Karşı	22	34,92	9	14,29
2.11. DENİZDEKİ TARİHİ KÜLTÜR VARLIKLARININ KORUNMASI	21	33,33	8	12,70
Bilimsel Bir Etkinlikte İngilizce Sunumda Bulunabilecekler	34	53,97		